ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

ΝΕΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

Ὁ Φασουλῆς, ὁ πετυκτός, ὁ εὐφυής, ὁ δηκτικὸς ἐκεῖνος ἥρως τοῦ Ρωμηοῦ παρουσιάζεται αἴφνης φιλοσοφῶν καὶ φιλοσοφῶν σκεπτικτικώτατα :

Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ Φασουλῆς, ποῦ οἴστρου, κατεβάζει, καθὼς ὁ Βούδας τῶν Ἰνδῶν ὑπὸ συκῶν ρεμβάζει, καὶ τὸν καφὲ τὸν θεριακλῆ τῆς Ὑεμένης πίνων φιλοσοφεῖ ἀκάματος ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων.

Αὐτὸς εἶνε ὅλος ὅλος ὁ πρόλογος τοῦ νέου τούτου ἔργου τοῦ γνωστοῦ Σουρῆ

Στίχοι θαυμασίως ἐξηργασμένοι, πλήρεις ἀληθείας καὶ ζωῆς, ὁμοιοκαταληξίαι ὑπέρπλουτοι, μέτρα καὶ ρυθμοὶ ἁρμονικώτατοι, μεθ' ὅλον τὸ μῖσος τὸ ὁποῖον τρέφει ὁ Σουρῆς πρὸς τὰς συνηζήσεις, συμμετρία ἰδεῶν καὶ μορφῶν (formes) τοῦ συνόλου πρὸς τὰ μέρη, ἀκάθεκτος κλίσις πρὸς τὸν πεσιμισμόν, αἰφνήδιοι καὶ ὅλως ἀπροσδόκητοι μεταπτώσεις ἀπὸ τῆς λύρας εἰς τὴν σάτυραν, ἀπὸ τῶν δακρύων εἰς τὸν γέλωτα ἀπαρτίζουσι τὸν Φασουλῆν Φιλόσοφον.

Ἐν τῷ τεύχει τῆς 15 Αὐγούστου τοῦ Ἀττικοῦ Μουσείου, δημοσιεύοντες ἀπόσπασμα τοῦ ἀνεκδότου τότε Φασουλῆ Φιλοσόφου ἐξεθέσαμεν ἐν συνόψει τὴν περὶ τῆς καθόλου ποιήσεως τοῦ Σουρῆ γνώμην μας καὶ τὴν ἔκπληξίν μας ἀπέναντι τῆς νέας ταύτης ποιητικῆς του φάσεως. Ἀρκούμεθα λοιπὸν νὰ σκιαγραφήσωμεν τὸ ἤδη τέλειον ἔργον του.

Διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήθη τὸ ἐντονώτερον τοῦ ὅλου τόμου, ὁ Φασουλῆς φιλοσοφεῖ, τὸ πᾶν ἐπιστάμενος καὶ μηδὲν ἐγκρίνων καὶ μηδὲν ποθῶν :

Καὶ πρῶτον ὡς φιλόσοφος τὶ σύστημα πρεσβεύει
Καὶ πότε σοβαρεύεται καὶ πότε χωρατεύει
κανεὶς καλὰ δὲν ἐννοεῖ. . .
Μηλίχιος φιλόσοφος, ἀλλ' ὅμως καὶ φρικτός,
Τὸ σύστημά του ἥλιος καὶ ζόφος τῆς νυκνός
ἀγγέλων κι' ὄφεων πνοή

Οἱ στίχοι του οὗτοι χαρακτηρίζουσιν ἀληθέστατα τὴν κακοφανῆ ταύτην φιλοσοφίαν τοῦ Σουρῆ.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει παρουσιάζεται ὁ Μεφιστοφελῆς, παρ' οὗ ὁ Φασουλῆς, ἀνδιάσας τὴν νεότητα, ζητεῖ καὶ ἀποκτᾷ τὸ γῆρας, ἐν διαλόγῳ πλήρει χάριτος καὶ ἀγχινοίας.

Ἐν τῷ τρίτῳ μέρει ἀποκαλύπτεται ὁ Περικλέτος, ὅστις εἶχε μεταμορφωθῆ ὡς Μεφιστοφελῆς καὶ μὲ τὰ συστήματα τῶν φιλοσόφων δαίρει τὸν σύντροφόν του.

Αἱ πρὸς τὴν Νιρβάναν τοῦ Βούδδα στροφαί, αἱ πρὸς τὰς Γυναῖκας, αἱ στροφαὶ ἐν αἷς συγκρίνεται ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὰ ζῶα, τὰ πλεῖστα μέρη τοῦ Διαλόγου καὶ τὸ ποίημα τῆς Νεότητος εἶνε τὰ φωτεινότερα σημεῖα τοῦ λαμπυρίζοντος τούτου τόμου, ὅστις, πεποίθημεν, θέλει στολίσει πᾶσαν ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην.

Ἐκ τοῦ τόμου τούτου ἀποσπῶμεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν μας ὀλίγους στίχους.

(ἀρ. 22)

Ὅσοι ὥραις ἔχουν
καὶ καιρὸ γιὰ χάσιμο
κ' εἰς κηδείας τρέχουν
μὲ καυμάτων βράσιμο,
ὅταν χάρος πάρῃ
τοῦτο τὸ κουφάρι,
ποῦ δὲν ἔχει πιάσιμο,
θάλθουν καὶ θὰ κλαῖνε
δόξα μιὰ φορά,
κι' ὅλοι των θὰ λένε :
«Ἐρὲ τὸν μασκαρᾶ ! . . .
εἶχε καὶ παράσημο !»

(ἀρ. 31)

Κι' ὁ Ἐπίκτητος μοῦ λέγει :
«καθυπόταξε 'ςτὸ πνεῦμα
κάθε πόθον ποῦ σὲ φλέγει
καὶ θεώρει τον ὡς ψεῦμα».

Κ' εἶπα πλήρης ἠρεμίας.
«κλάσμα γνήσιον ἂς κάνω
καὶ τὸ πνεῦμ' ἂς εἶνε ἄνω
πονηρᾶς ἐπιθυμίας».

Πλὴν τοὺς ὅρους αἴφνης εἶδα
ἀντιστρόφως παρ' ἐλπίδα,
κι' ἀνεφάνη κλάσμα νόθον
εἰς τῶν σκέψεων τὸ ῥεῦμα,
ἔχον ἄνωθεν τὸν πόθον,
ἔχον κάτωθεν τὸ πνεῦμα.

ΧΑΡΙΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

Καθ' ὃν χρόνον ἐκηρύσσετο ὁ Γαλλο-Γερμανικὸς πόλεμος, ὁ Ἀλφόνσος Δελόρμ ἰδιώτευε μετὰ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ του Ἀνδρέου, ἔν τινι μικρᾷ ἐπαύλει κειμένῃ μεταξὺ τῆς Ἁγ. Γενεβιέβης καὶ τοῦ Φλερῆ. Ὁ νέος ἦτο δεκαεννεαετὴς περίπου, ἀποθανούσης δὲ τῆς μητρός του, ὅτε ἀκόμη ἦτο νήπιον, ὅλη ἡ στοργὴ τοῦ δυστήνου πατρὸς συνεκεντρώθη εἰς αὐτόν. Ὅτε λοιπὸν ὁ πόλεμος ἐξερράγη ἀνὰ τὴν Γαλλίαν, ὁ νέος Δελόρμ, οὕτινος ἡ καρδία ἔπαλλεν ἐξ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀπεφάσισε νὰ προτάξῃ τὸ στῆθος του ἐναντίον τῶν Πρώσσων. Ὁ γέρων ἦτο φύσει προληπτικός, ὡς ἀληθὴς ὅμως Γάλλος πατριώτης συνώδευσε δι' εὐχῶν τὸν υἱόν του καταταχθέντα ἐθελοντὴν εἴς τι πεζικὸν σύνταγμα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου. Ἦσαν φοβεραὶ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, τὸ δὲ σῶμα τοῦ νεαροῦ Ἀνδρέου διετάχθη νὰ στρατοπεδεύσῃ εἰς τὴν μεθόριον γραμμήν· ἀφοῦ λοιπὸν ὁ νέος ἀπεχαιρέτησεν εὐελπις καὶ δακρύων τὸν γηραιὸν πατέρα του ἐπορεύθη εἰς τὴν θέσιν του.

Ὁ Ἀνδρέας ὅμως εἶχε καὶ ἐρωμένην, ὡραίαν, νεάνιδα δεκαεπταέτιδα περίπου, ἥτις κατῴκει τρία σχεδὸν μίλια μακρὰν τῆς οἰκίας τοῦ πατρός του· ἔλαβε λοιπὸν παρὰ τοῦ συνταγματάρχου του τὴν ἄδειαν ὅπως ὑπάγῃ ν' ἀποχαιρετήσῃ καὶ ἐκείνην πρὶν ἢ τὸ σύνταγμα ἐκκινήσῃ διὰ τὴν ἔδραν τοῦ πολέμου. Ἡ ἀποχωρισμὸς τῶν δύο νέων ὑπῆρξε λίαν συγκινητικός, ἡ δὲ μνηστὴ τοῦ Ἀνδρέου φόρον διαπύρου ἀγάπης τελοῦσα, ἔθηκεν εἰς τὸ στῆθος του λαμπρὸν ρόδον, ἐνῷ ἐκεῖνος ἐναγκαλισθεὶς αὐτὴν περιπαθῶς ὑπὸ τὴν κατάστερον νύκτα ἐπανέκαμψεν εἰς τὸ σῶμα. ὅπερ εἶχε διαταχθῆ νὰ προχωρήσῃ ἅμα τῇ ἠοῖ.

Θὰ ἐξετεινόμεθα ὑπὲρ τὸ δέον ἐὰν ἠκολουθοῦμεν τὰς τύχας τοῦ Ἀνδρέου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, εἶνε ἀρκετὸν ἐν τούτοις ν' ἀναφέρωμεν, ὅτι εἰς πλείστας μάχας ἐπεδείξατο παραδειγματικὴν ἀνδρείαν. Ἡ νίκη ὅμως πυνόησε τὰς Γερμανικὰς λεγεῶνας, ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐπληγη θανασίμως κατά τινα λυσσώδη μάχην πλησίον τοῦ Choisy, ἐνῷ ἔσωζε τὴν ζωὴν ἀξιωματικοῦ τινος τοῦ τάγματός του, ὅστις εἶχε προσβληθῆ ὑπὸ δεκάδος Γερμανῶν. Ἐγνώριζεν ὅτι ἡ κατάστασίς του ἦτο ἀπελπιστικὴ — τοῦ τὸ εἶπε μάλιστα καὶ ὁ ἰατρὸς τοῦ συντάγματος—καὶ ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἐρωμένης του καὶ τὴν ἀποχαιρετήσῃ διὰ παντός. Ἡ τόλμη του αὕτη ἦτο λίαν ἐπικίνδυνος, διότι τὴν χώραν ἤδη εἶχον καταπλημμυρήσει Γερμανοί, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Μοντλερῆ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς κατοικίας τῆς μνηστῆς του, μεταξὺ τῆς Ἁγ. Γενεβιέβης καὶ τοῦ Φλερῆ. Ἐν τούτοις ὁ νέος Δελορμ γνωρίζων καλῶς τὸν τόπον καὶ διὰ μεγάλων προφυλάξεων κατώρθωσε νὰ διαλάθῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἐχθρῶν του. Ἕρπων κοπιωδῶς ἀνὰ τὰ δάση καὶ τὰς ἀτραποὺς, γνωστὰς μόνον εἰς τοὺς αὐτόχθονας τῶν μερῶν ἐκείνων τῆς Γαλλίας, ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκον, τῆς μνηστῆς του ἀπαρατήρητος Ἡ νεαρὰ κόρη Ἰωάννα Βερνιὲ ἔζη εἰς ὡραίαν ἀγροτικὴν ἔπαυλιν περιστοιχιζομένην ὑπὸ ἀμπέλων καὶ εὐρέος προαυλίου.

Φθινοπωρινήν τινα ἑσπέραν, περὶ δυσμὰς ἡλίου, ὁ ἠμιτεθνεὼς στρατιώτης ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας μὲ τὴν στολήν του αἱματοστικτον, συνεστραμμένην καὶ κονισαλέαν, μὲ τὰ πελιδνα χαρακτηριστικά του ἄγρια ἐκ τοῦ πόνου. Ὁ δυστυχὴς Ἀνδρέας ἠσθάνετο ὅτι ὀλίγας ὥρας θὰ ἔζη ἀκόμη διότι τὸ αἷμα ἤρξατο αὖθις ῥέον ἐκ τῆς πληγῆς, ἣν ἐχθρική τις σφαῖρα τῷ εἶχεν ἐπιφέρει εἰς τὸ στῆθος. Δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἀλλὰ θραύσας τὴν ὕελον ἑνὸς τῶν παραθύρων, ἤνοιξεν αὐτὸ ἠσύχως καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸν κοιτῶνα τῆς μνηστῆς του. Μόλις ἠνέωξε τὴν θύραν ὀπισθοχώρησεν ἐκ τρόμου, ἰδὼν τὴν Ἰωάνναν ἀνθισταμένην εἰς τὰς ἀγκάλας Πρώσσου τινος ἀξιωματικοῦ ! Ὁ Ἀνδρέα μανιώδης γενόμενος ἐξ ἀγανακτήσεως, κατώρθωσε νὰ ἠμιεγερθῇ, σύρας δὲ πολύκροτον ἐκ τῆς ὀσφύος του ἐπιροβόλησε κατὰ τοῦ ἀνάνδρου προσβολέως τῆς νεάνιδος, ὃν ἀφῆκεν ἄπνουν ἐπὶ τοῦ δαπέδου. Οἱ νέοι ἐρασταὶ δὲν εἶχον εἰσέτι ἐναγκαλισθῆ ἀλλήλοις, ὅτε πέντε Πρώσσοι στρατιῶται ἀκούσαντες τὸν κρότον τοῦ ὅπλου διέρρηξαν τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον· ὅταν δὲ εἶδον γαλλικὴν στολὴν καὶ τὸν νεκρὸν ἀξιωματικόν των ἐξηπλωμένον χαμαί, ἔσυραν μετὰ τεραστίους ἀγριότητος καὶ λακτισμάτων τὸν ἑτοιμοθάνατον στρατιώτην ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς σχεδὸν λειπόθυμου κόρης, ἐξαγαγόντες δὲ αὐτόν, τὸν ἐτοποθέτησαν πρό τινος τοίχου πρὸς στιγμιαίαν ἐκδί-